Beoordeling: tips en instrumenten

Doel	Tips en voorbeelden aanreiken die kunnen helpen bij het beantwoorden van de belangrijkste vragen rondom beoordeling.
Soort instrument	Tips en voorbeelden
Te gebruiken in de fase	Ontwerpen
Beoogde activiteit in de school	Het aanreiken van informatie waarmee docenten de begeleiding van leerlingen vorm kunnen geven.
Te gebruiken op niveau	Meso
Deelnemers en hun functie in de school	Ontwikkelaars
Bron	talent.slo.nl
Opmerkingen	Onderstaande vragen zijn opgenomen in het model **O**pbrengst **G**ericht **W**erken aan talent. Het beantwoorden van deze vragen kan helpen om vorm te geven aan de beoordeling van leerlingen en daarmee aan opbrengstgericht werken. Ter inspiratie is bij deze vragenlijst een verzameling tips en instrumenten opgenomen.

1 Waarom wordt er beoordeeld?
Bijvoorbeeld: ten behoeve van begeleiding (bijv. leerproces bijstellen, bewustwording leerling) of om (eind)resultaten vast te leggen.

2 Wat wordt beoordeeld?
Bijvoorbeeld: kennis, vaardigheden, houding, kerndoelen, eindtermen, schoolspecifieke doelen.

3 Wat zijn de beoordelingscriteria?
Bijvoorbeeld: de leerling wordt beoordeeld op drie algemene vaardigheden die zijn uitgewerkt door middel van rubrics.

4 Wanneer wordt er beoordeeld?
Bijvoorbeeld:voorafgaand (0-meting), tussentijds of achteraf.

5 Wie beoordeelt?
Bijvoorbeeld:de leerling zelf, medeleerlingen, docent(en), externe deskundige.

6 Wie wordt beoordeeld?
Bijvoorbeeld: de leerling, een groepje, de klas.

7 Wat voor product/proces wordt beoordeeld?
Bijvoorbeeld: praktijkopdracht, kennistoets, presentatie, observatie, reflectieverslag.

8 Welk instrument wordt gebruikt bij beoordeling?
Bijvoorbeeld: scoreformulier, rubrics.

9 Hoe krijgt de leerling feedback?
Bijvoorbeeld: mondelinge/ schriftelijke toelichting, bewijs van deelname, voortgangsgesprek.

10 Hoe wordt het resultaat vastgelegd?
Bijvoorbeeld: rapport, portfolio / talentdossier, cijferlijst.

11 Wat zijn de consequenties van de beoordeling?
Bijvoorbeeld: bij bovengemiddelde resultaten deelname aan een masterclass, leerling blijft zitten, leerling mag doorstromen naar topklas, leerling mag praktijkstage lopen.

Tips en instrumenten

Opmerkingen

- De instrumenten zijn te vinden in de bijlagen.
- Zie bijlage 1 voor een voorbeeldinvulling van de vragenlijst.

1. **Waarom wordt er beoordeeld?**
   Bijvoorbeeld: ten behoeve van begeleiding (bijvoorbeeld. leerproces bijstellen, bewustwording leerling) of om (eind)resultaten vast te leggen.

   Tip
   - Informatie over competentiegericht beoordelen: http://toetswijzer.kennisnet.nl/html/competentie/beoordelen.htm
   - Algemene informatie over toetsing, evaluatie en examinering: Toetswijzer Algemeen

2. **Wat wordt beoordeeld?**
   Bijvoorbeeld kennis, vaardigheden, houding, kerndoelen, eindtermen, schoolspecifieke doelen.

   Tip
   - Publicatie van APS die ingaat op de diverse toetsvormen (zowel summatief als formatief) en de samenhang tussen leren en beoordelen: APS - Leren en beoordelen in samenhang
   - Website over vaardigheden en competenties en het beoordelen ervan: http://www.aps.nl/APSsite/Onderwijssectoren/Projecten/Vaardigheden/

3. **Wat zijn de beoordelingscriteria?**
   Bijvoorbeeld de leerling wordt beoordeeld op drie algemene vaardigheden die zijn uitgewerkt door middel van rubrics.

   Instrument
   Beoordeling algemene vaardigheden aan de hand van rubrics (Bijlage 2)
   Instrument
   Beoordeling talentopdrachten (Bijlage 3)

4. **Wanneer wordt er beoordeeld?**
   Bijvoorbeeld voorafgaand (0-meting), tussentijds of achteraf.

5. **Wie beoordeelt?**
   Bijvoorbeeld de leerling zelf, medeleerlingen, docent(en), externe deskundige.

6. **Wie wordt beoordeeld?**
   Bijvoorbeeld de leerling, een groepje, de klas.

7. **Wat voor product/proces wordt beoordeeld?**
   Bijvoorbeeld praktijkopdracht, kennistoets, presentatie, observatie, reflectieverslag.

   Tip
   - Informatie over diverse testen en toetsen: de ToetsGids van Toetswijzer.nl

- Website over verschillende toetsen van Hogeschool Amsterdam: http://www.score.hva.nl/s_index.html
- Informatie over diverse online testen: http://www.assessmenttest.nl/
- Beoordelingsinstrumenten bij competentiegericht beoordelen: http://www.bpvtoolkit.nl/site/nl/pagina/1026/beoordelingsinstrumenten
- Informatie over het beoordelen van een profielmeesterstuk: http://profielmeesterstuk.slo.nl/docentengebied/beoordelen/
- Informatie over het beoordelen van een onderzoeksopdracht: SixPack

8. Welk instrument wordt gebruikt bij beoordeling?

Bijvoorbeeld scoreformulier, rubrics.

Instrument

Beoordeling algemene vaardigheden aan de hand van rubrics (Bijlage 2)

Instrument

Beoordeling talentopdrachten (Bijlage 3)

Tip

- Rubrics: http://www.slo.nl/voortgezet/vmbo/themas/Rubrics/
- Rubrics voor algemene onderbouwvaardigheden:http://www.slo.nl/voortgezet/onderbouw/themas/vormob/samenh/00002/00005/
- Beschrijving van het beoordelen van een profielwerkstuk, met daarbij een beschrijving van het beoordelen van competenties: http://www.slo.nl/voortgezet/tweedefase/themas/competentie/
- Voorbeeld van een digitaal leerlingvolgsysteem, FollowME: http://ict.aps.nl/fm3/

9. Hoe krijgt de leerling feedback?

Bijvoorbeeld mondelinge/schriftelijke toelichting, bewijs van deelname, voortgangsgesprek.

Tip

- Informatie over het houden van een leergesprek: Kwaliteitsgesprekken met leerlingen
- Informatie over een toolkit voor NHL-docenten die aan de slag willen met talentgericht coachen: http://talentenwijzer.webs.com/

10. Hoe wordt het resultaat vastgelegd?

Bijvoorbeeld rapport, portfolio / talentdossier, cijferlijst.

Tip

- Voorbeeld van een digitaal leerlingvolgsysteem, FollowME: http://ict.aps.nl/fm3/

11. Wat zijn de consequenties van de beoordeling?

Bijvoorbeeld bij bovengemiddelde resultaten deelname aan een masterclass, leerling blijft zitten, leerling mag doorstromen naar topklas, leerling mag praktijkstage lopen.

Overige inspiratiebronnen

Beoordelen in beeld (Cito):
http://www.youtube.com/watch?v=OWjknHpYeaw
http://www.youtube.com/watch?v=Ouuy-Ob0FKI
http://www.youtube.com/watch?v=yV1j0nq1aB0
http://www.youtube.com/watch?v=zaumNfduRyo
http://www.youtube.com/watch?v=icLVB3E8H5U

Beoordelen in het leergebied Kunst en cultuur:
http://www.slo.nl/voortgezet/onderbouw/leergebieden/kenc/beoordelen/

Beoordeling Burgerschap:
http://www.burgerschapmeten.nl/VO/De_matrix.html

Innovatiewijzer anders beoordelen:
http://www.slo.nl/mbo/thema/professionalisering/innovatiewijzer/anders_beoordelen_innovatiewijzer/

Handreiking *Alles is Talent,* een aanpak om talentontwikkeling binnen de school en de krachtwijk een kwaliteitsimpuls te geven:
http://www.sardes.nl/C207-Talentontwikkeling.html
(Wellicht deze opnemen in de links op de pagina Talent.slo.nl)

Diverse instrumenten over beoordelen vanuit de Toolkit Curriculumontwerp:
http://cursuscurriculumontwerp.slo.nl/toolkit/

Presentatie over beoordelen in het mbo:
Het **beoordelen** van competenties - SLO

Toetsvoorbeeld van BSM:
- BSM SLO

Bijlage 1 Voorbeeldinvulling vragenlijst[1]

De reguliere lesstof wordt compacter aangeboden. De tijd die hierdoor vrijkomt noemt men onderzoekstijd en wordt in het kader van talentontwikkeling besteed aan het doen van onderzoek. Met betrekking tot beoordeling van onderzoek:

1. **Waarom wordt er beoordeeld?**
   - Om eindresultaten vast te leggen.
   - Ten behoeve van begeleiding waarbij de focus ligt op bewustwording bij leerling.

2. **Wat wordt beoordeeld?**
   - Kennis
   - Vaardigheden
   - Houding.

3. **Wat zijn de beoordelingscriteria?**
   De leerlingen volgen een stappenplan bij het uitvoeren van het onderzoek. Op basis van dit stappenplan zijn criteria opgesteld waar leerlingen aan moeten voldoen.

4. **Wanneer wordt beoordeeld?**
   - 0-meting: eerste onderzoek; zonder beoordeling, om niveau vast te stellen.
   - Tussentijds: per blok of afhankelijk van het aantal onderzoeken dat leerlingen uitvoeren; maar altijd op meerdere momenten.
   - Achteraf: tijdens het laatste voortgangsgesprek met de leerling. Hierin wordt tevens de afsluiting van het 1e leerjaar meegenomen.

5. **Wie beoordeelt?**
   - Betrokken docenten bij de onderzoekstijd. Dit kan zijn de vakdocent en/of begeleider van de onderzoekstijd.
   - Mentor. Dit kan dezelfde persoon zijn als de begeleider van de onderzoekstijd.
   - De leerling en medeleerlingen.

6. **Wie wordt beoordeeld?**
   - De leerling.
   - Groepjes leerlingen, bij samenwerken.

7. **Welke producten/processen worden beoordeeld?**
   - Product van onderzoek: onderzoeksverslag en eindproduct (bijvoorbeeld een werkstuk, modeshow, presentatie, et cetera).
   - De ontwikkeling van de leerling op het gebied van zelfstandigheid, reflectie, plannen, samenwerken, academische vaardigheden en verslaglegging.

8. **Met welk instrument wordt beoordeeld?**
   - Instrument aan de hand waarvan het onderzoeksverslag en het eindproduct beoordeeld worden.
   - Rapportage in woorden die de ontwikkeling van de leerling laat zien. Hiervoor wordt het 'instrument beginner – expert' gebruikt. Deze rapportage wordt aan het eind van het jaar

[1] Bron: Twents Carmel College in samenwerking met SLO

overgelegd aan ouders en leerlingen. Door het jaar heen worden steeds tussenrapportages gemaakt welke bijvoorbeeld tijdens 10-minutengesprekken met ouders worden besproken.

- In bovengenoemde rapportage wordt ook het eigen inzicht van de leerling op de geleverde ontwikkeling wat betreft inhoud en proces op zichzelf en eventueel medeleerlingen meegenomen. Deze informatie wordt verkregen door met leerlingen vóór de eindbeoordeling een gesprek te voeren.

9. Hoe krijgt de leerling feedback?

- Cijfermatig.
- Mondelinge en schriftelijke toelichting: tijdens de voortgangsgesprekken aan het eind van elk blok of aan het eind van elk onderzoek en tussentijds door middel van directe feedback van de docent op inhoud en proces.

10. Hoe wordt het resultaat vastgelegd?

In een rapport met een bijlage. De bijlage is een voortgangsrapportage in woorden die de ontwikkeling van de leerling laat zien op het gebied van zelfstandigheid, reflectie, plannen, samenwerken, academische vaardigheden en verslaglegging.

11. Wat zijn de consequenties van de beoordeling?

De onderzoekstijd is een vak op het rapport. Zowel de beoordeling van het product als het proces (ontwikkelingsbeoordeling) moet voldoende zijn, anders stroomt de leerling naar het reguliere vwo.

Bijlage 2 Beoordeling algemene vaardigheden aan de hand van rubrics[2]

Toelichting

Rubrics zijn geschikt om producten of (deel)vaardigheden te beoordelen op kwaliteit. Ze richten zich op de processen die naar het eindproduct leiden. Daarmee vormen rubrics een krachtig onderwijsleermiddel omdat het leerlingen inzicht geeft in de criteria die van belang zijn voor adequaat handelen. Ze maken de ontwikkeling van de leerling duidelijk zichtbaar.
Rubrics hebben de vorm van analytische beoordelingsschalen. Onderstaande rubrics gaan over de vaardigheden presenteren, communiceren, zelfstandig werken, samenwerken en evalueren en reflecteren. Elke vaardigheid is onderverdeeld in een aantal beoordelingscriteria. Dit zijn belangrijke aspecten die bijdragen tot adequater gedrag. Voor zowel de leerling als de docent is het van belang inzicht te krijgen in die aspecten.

Achter de beoordelingscriteria staan kolommen. Die kolommen vertegenwoordigen de verschillende niveaus die leerlingen per criterium kunnen bereiken. Het criterium: uitleg, bijvoorbeeld kent de volgende prestatieniveaus:

- Ik geef verwarrende uitleg of uitleg die er niet toe doet.
- Ik geef niet altijd begrijpelijke uitleg of uitleg die er toe doet.
- Ik geef meestal begrijpelijke uitleg en uitleg die er toe doet.
- Ik geef begrijpelijke uitleg en uitleg die er toe doet.

Omdat het om een ontwikkeling gaat, is het minst ontwikkelde niveau voorop geplaatst. Er wordt niet gesproken over goed of slecht, maar in termen van beginner, in ontwikkeling, bekwaam en voorbeeldig.

Rubrics kunnen zowel door docenten als leerlingen worden gebruikt. Hier volgen enkele mogelijkheden voor gebruik:

- Rubrics kunnen als vragenlijst (in hun geheel of op bepaalde onderdelen) regelmatig aan leerlingen worden voorgelegd. Leerlingen schatten bij elk van de vaardigheden voor zichzelf in waar ze op dat moment ongeveer 'staan'. Indien dit op meerdere momenten per jaar gebeurt, kan een bepaalde groei zichtbaar worden.
- De uitkomsten zijn het meest bruikbaar als ook mentoren en/of docenten, of medeleerlingen de rubrics invullen en hun scores vergelijken met die van de leerling.
- Het is veelal verstandig om per vaardigheid enkele beoordelingscriteria te kiezen waar leerlingen op beoordeeld worden (door henzelf, door medeleerlingen en/of docenten). Het beoordelen met behulp van alle criteria is veelal een onmogelijke opgave omdat het enorm veel tijd kost (zowel het aanleren ervan als het ermee beoordelen).
- Indien docenten de uitkomsten van henzelf vergelijken met de uitkomsten van de leerlingen, is het extra waardevol als zij daarover met elkaar in gesprek gaan (een begin van een soort popgesprek, dat ertoe kan leiden dat een leerling zich voor een bepaalde periode bepaalde leerdoelen stelt).
- Uiteraard kunnen ook de uitkomsten van alle leerlingen en van alle docenten in één overzicht bij elkaar worden gebracht om te zien hoe het algemene beeld (van een klas of een leerjaar) is.
- Rubrics kunnen zowel tussentijds als aan het einde van de projectperiode worden ingezet.
- Rubrics kunnen ook erg goed gebruikt wordt voor het formuleren van leerdoelen. Het formuleren van concrete leerdoelen maakt beoordelen beter mogelijk.

[2] De uitwerking is ontwikkeld door SLO en Gomarus Scholengemeenschap Gorinchem

Datum	
Invulmoment: start module	
Invuller(s)	

Ik wil gaan werken aan de volgende 2 deelcompetenties	
Deelcompetentie 1 (Vaardigheid)	
Deelcompetentie 2 (Vaardigheid)	

Vaardigheid presenteren				
Activiteiten	**beginner**	**in ontwikkeling**	**bekwaam**	**voorbeeldig**
Boeiend presenteren	Mijn presentatie verloopt moeizaam.	Met mijn presentatie vind ik het vaak lastig medeleerlingen te boeien.	Mijn presentatie is meestal boeiend voor medeleerlingen.	Ik heb een actieve houding en ik weet mijn medeleerlingen te boeien.
Voorbereiden van de presentatie	Ik heb me totaal niet voorbereid.	Ik heb me een beetje voorbereid, maar heb niet geoefend.	Ik ben redelijk goed voorbereid, maar zou nog wat oefening kunnen gebruiken.	Ik ben geheel voorbereid en heb mijn presentatie geoefend.
Lijn aanbrengen in de presentatie	Er zit geen lijn in mijn verhaal: mijn toehoorders kunnen me daarom niet altijd volgen.	Ik wijd wel eens uit of dwaal wel eens af en houd me dus niet altijd aan mijn onderwerp.	Ik houd me gedurende vrijwel de hele presentatie aan mijn onderwerp. De grote lijn van mijn verhaal is meestal duidelijk.	Ik houd me gedurende de hele presentatie goed aan mijn onderwerp. Er zit een duidelijke lijn in mijn verhaal.
Beheersing van het onderwerp	Ik begrijp eigenlijk niet veel van het onderwerp: ik lees vooral voor.	Ik laat zien dat ik delen van het onderwerp goed begrijp. Ik lees voor en leg daarbij ook dingen uit.	Ik laat zien dat ik het onderwerp goed begrijp. Ik vertel bijna alles. Heel af en toe lees ik iets voor.	Ik laat zien dat ik het onderwerp volledig begrijp en vertel alles in eigen woorden.
Vragen beantwoorden	Het lukt me niet vragen die medeleerlingen stellen over dit onderwerp nauwkeurig te beantwoorden	Ik kan een paar vragen die medeleerlingen stellen over dit onderwerp nauwkeurig beantwoorden.	Ik kan veel vragen die medeleerlingen stellen over dit onderwerp nauwkeurig beantwoorden.	Ik kan bijna alle vragen die medeleerlingen stellen over dit onderwerp nauwkeurig beantwoorden.
Inzetten van hulpmiddelen	Het lukt me niet om de presentatie te ondersteunen met hulpmiddelen (bijvoorbeeld PowerPoint).	Ik heb moeite om de presentatie te ondersteunen met hulpmiddelen zoals PowerPoint.	Het lukt me gedeeltelijk om mijn presentatie te ondersteunen met de juiste hulpmiddelen.	Ik ondersteun mijn presentatie met passende hulpmiddelen zoals PowerPoint.

Vaardigheid zelfstandig werken				
Activiteiten	**beginner**	**in ontwikkeling**	**bekwaam**	**voorbeeldig**
Voorbereiden	Ik heb geen idee welke spullen ik in de les moet gebruiken.	Ik wacht af tot de docent zegt welke spullen ik moet pakken en ga dan aan het werk.	Ik weet welke materialen ik nodig heb, maar wacht tot de docent zegt dat ik aan het werk kan.	Ik weet heel goed welke materialen ik nodig heb. Ik pak aan het begin van de les mijn materialen en ga aan het werk.
Plannen	Ik plan nooit .Ik heb geen idee waar ik moet beginnen. Ik doe maar wat.	Ik heb hulp nodig bij het maken van een planning. Het lukt me soms me aan die planning te houden.	Ik kan zelf een planning maken. Het lukt me niet altijd om me aan die planning te houden.	Ik kan zelf mijn werkzaamheden plannen en me aan die planning houden.
Problemen oplossen	Als ik een probleem tegenkom, stop ik met werken.	Als ik een probleem tegenkom, vraag ik de docent meteen om hulp.	Als ik een probleem tegenkom, denk ik eerst nog even na of ik een andere oplossing kan vinden en laat de docent eventueel dan weten dat ik hulp nodig heb.	Als ik een probleem tegenkom, denk ik eerst nog even na, dan vraag ik mijn medeleerlingen om hulp. Als daar niets uitkomt, vraag ik de docent om hulp.
Doorzetten	Ik moet steeds aan het werk gezet worden.	Ik vind het lastig om steeds door te werken, af en toe moet ik aan het werk gezet worden.	Ik kan me goed concentreren en werk door, slechts een enkele keer moet ik aan het werk gezet worden.	Ik werk geconcentreerd door totdat de opdracht af is.

Vaardigheid Communiceren				
Activiteiten	**beginner**	**in ontwikkeling**	**bekwaam**	**voorbeeldig**
Gesprek voeren	Ik praat veel zonder naar anderen te luisteren en na te denken over wat ik eigenlijk wil zeggen.	Ik laat anderen vaak niet uitpraten, reageer vaak te snel en denk te weinig na over wat ik eigenlijk wil zeggen.	Ik laat anderen meestal uitpraten; soms heb ik moeite uit te leggen wat ik denk en vind.	Ik laat anderen uitpraten, en kan goed uitleggen wat ik denk en vind.
Voor jezelf opkomen	Ik zeg pas mijn mening na gesprek met mijn groepsgenoten.	Ik heb moeite uit te leggen waarom ik een bepaalde mening heb.	Ik durf meestal mijn mening te zeggen en te verdedigen.	Ik durf mijn mening te zeggen en te verdedigen.
Gebruiken van lichaamstaal	Ik sta niet stil bij wat mijn lichaamshouding en gezichtsuitdrukking bij anderen oproepen.	Ik ben me vaak niet bewust van wat mijn lichaamshouding en gezichtsuitdrukking bij anderen oproepen.	Ik ben me meestal bewust van wat mijn lichaamshouding en gezichtsuitdrukking bij anderen oproepen.	Ik ben me goed bewust van wat mijn lichaamshouding en gezichtsuitdrukking bij anderen oproepen.
Omgaan met kritiek	Ik pas zelden mijn gedrag aan als kritiek hierop terecht is. Ik word boos of onverschillig.	Ik pas mijn gedrag soms aan als kritiek hierop terecht is. Ik voel me vaak als persoon aangevallen.	Ik pas regelmatig mijn gedrag aan als kritiek hierop terecht is. Ik voel me zo nu en dan als persoon aangevallen.	Ik pas mijn gedrag aan als kritiek terecht is. Ik voel me niet als persoon aangevallen.
Gebruiken van taal	Ik heb een beperkte woordenschat en ik vind het moeilijk om goede woorden te vinden voor wat ik wil zeggen.	Ik heb een redelijke woordenschat, maar heb moeite om de juiste woorden te vinden voor wat ik wil zeggen.	Ik heb een behoorlijke woordenschat en kan meestal de goede woorden vinden voor wat ik wil zeggen.	Ik heb een rijke woordenschat en kan goede woorden vinden voor wat ik wil zeggen.

Vaardigheid Samenwerken				
Activiteiten	**beginner**	**in ontwikkeling**	**bekwaam**	**voorbeeldig**
Actief luisteren	Ik hoor zelden waar de groep het over heeft en kan dat niet samenvatten.	Ik luister soms naar de inbreng van de groepsgenoten, maar kan niet goed samenvatten wat gezegd is.	Ik luister vaak naar de inbreng van de groepsgenoten en vat samen wat gezegd is.	Ik luister aandachtig naar de inbreng van de groepsgenoten en vat op een juiste manier samen wat gezegd is.
Omgaan met kritiek	Ik pas zelden mijn gedrag of werk aan als kritiek hierop terecht is. Ik word boos of onverschillig.	Ik pas mijn gedrag of werk soms aan als kritiek hierop terecht is. Ik voel me vaak als persoon aangevallen.	Ik pas regelmatig mijn gedrag of werk aan als kritiek hierop terecht is. Ik voel me zo nu en dan als persoon aangevallen.	Ik pas mijn gedrag of werk aan als kritiek terecht is. Ik voel me niet als persoon aangevallen.
Participeren in groepswerk - voorzitter - secretaris - tijdbewaker - etc.	Ik kan maar één taak of rol die bij groepswerk hoort uitvoeren. Dit lukt soms wel en soms niet.	Ik kan een beperkt aantal rollen en taken die bij groepswerk horen uitvoeren. Dit lukt soms wel en soms niet.	Ik kan een beperkt aantal rollen en taken van groepswerk goed uitvoeren.	Ik kan alle rollen en taken die bij groepswerk horen goed uitvoeren.
Afspraken nakomen	Ik kom mijn afspraken niet na.	Ik moet vaak aan afspraken herinnerd worden.	Ik kom meestal de gemaakte afspraken na.	Ik kom alle gemaakte afspraken na.
Samenwerking stimuleren	Ik vind werken met elkaar niet prettig en kan moeilijk meedoen in de groep.	Ik heb lang niet altijd plezier in het werken met elkaar en pas me met moeite aan de sfeer in de groep aan.	Ik heb regelmatig plezier in het werken met elkaar en pas me aan de sfeer in de groep aan.	Ik heb plezier in het werken met elkaar en zorg dat er goed wordt samengewerkt.
Verantwoordelijkheid nemen - voor de groep - voor jezelf	Ik voel me niet verantwoordelijk voor het resultaat van de groep. Ik reageer negatief als ik op mijn verantwoordelijkheid word aangesproken.	Ik voel me pas verantwoordelijk voor het resultaat van de groep als ik daarop word aangesproken.	Ik voel me vaak verantwoordelijk voor het resultaat van de groep. Ik lever hieraan mijn bijdrage.	Ik voel me zeer verantwoordelijk voor het resultaat van de groep en lever hieraan mijn bijdrage.

Vaardigheid Samenwerken				
Activiteiten	**beginner**	**in ontwikkeling**	**bekwaam**	**voorbeeldig**
Initiatief tonen	Ik doe alleen maar iets als een ander het vraagt.	Ik heb vaak aansturing nodig voordat ik initiatief toon.	Ik toon meestal initiatief, maar heb soms aansporing nodig.	Ik toon duidelijk initiatief.

Vaardigheid evalueren en reflecteren				
Aandachtspunt	**beginner**	**in ontwikkeling**	**bekwaam**	**voorbeeldig**
Analyseren	Als ik een opdracht heb gedaan heb ik geen idee wat er goed of fout is gegaan.	Als ik een opdracht heb gedaan heb ik ongeveer een idee wat goed en fout ging.	Als ik een opdracht heb gedaan weet ik wel wat goed en fout ging.	Als ik een opdracht heb gedaan kan ik goed aangeven wat goed en fout ging. Ik kan duidelijk vertellen hoe ik die opdracht heb uitgevoerd, welk resultaat ik heb bereikt, en wat ik heb geleerd.
Onderbouwen	Het lukt me niet goed om uit te leggen wat er fout ging.	Ik kan soms uitleggen wat er goed of fout ging.	Ik kan uitleggen wat er goed of fout ging.	Ik kan goed uitleggen wat goed of fout ging en kan aangeven wat ik een volgende keer anders ga doen.
Beoordelen van eigen werk	Ik kan geen oordeel geven over mijn eigen werk.	Als ik mijn eigen werk beoordeel, is die beoordeling nauwelijks gelijk aan die van anderen.	De beoordeling van mijn eigen werk is meestal gelijk aan de beoordeling van anderen.	De beoordeling van mijn eigen werk is altijd gelijk aan de beoordeling van anderen.
Reflecteren op communicatie	Ik sta zelden stil bij de manier waarop ik overkom.	Ik vergis me nogal eens over hoe ik overkom en kan alleen met begeleiding mijn communicatie verbeteren.	Ik weet niet altijd hoe ik overkom, ik heb aanwijzingen van anderen nodig om mijn communicatie te verbeteren.	Ik weet hoe ik overkom en ik kan aangeven op welke punten ik mijn communicatie kan verbeteren.

Datum	
Invulmoment: halverwege module	
Naam projectdocent + leerling	

Evaluatie	
Deelcompetentie 1 (Vaardigheid)	
Deelcompetentie 2 (Vaardigheid)	

Ik wil gaan werken aan de volgende 2 deelcompetenties	
Deelcompetentie 1 (Vaardigheid)	
Deelcompetentie 2 (Vaardigheid)	

Eindevaluatie (in te vullen door de projectdocent)

Datum	
Invulmoment: einde module	
Naam projectdocent	

Tip(s) voor de leerling

Bijlage 3 Beoordeling talentopdrachten

Inleiding

Onderstaande beoordelingsschema's zijn ontwikkeld door een 'Ontdek je talent-school' in het oosten van het land, voor de beoordeling van de talentlessen. Deze beoordeling is uit drie onderdelen opgebouwd:

1. Samenwerken en zelfstandigheid.
2. De onderzoeksaanpak.
3. De presentatie.

1. De samenwerking en zelfstandigheid beoordelen de leerlingen zelf. Zij doen dit eerst individueel en daarna gezamenlijk. Als de leerlingen een heel ander beeld hebben dan de begeleider, volgt een gesprek hierover.
2. De onderzoeksaanpak wordt beoordeeld door de begeleider. Deze kan voor de beoordeling van het inhoudelijke deel hulp vragen aan een vakdocent met meer kennis van zaken.
3. De presentatie wordt beoordeeld door de begeleider en door één andere docent, die door de begeleider hierbij betrokken wordt.

De drie te beoordelen onderdelen worden ongeveer even zwaar meegeteld.

- Samenwerken en zelfstandigheid: maximaal 14 punten. *Door leerlingen en/of begeleider.*
- De onderzoeksaanpak: maximaal 12 punten. *Door begeleider en/of vakdocent.*
- De presentatie: maximaal 12 punten. *Door begeleider en één aanwezige docent.*

Totaal maximaal 38 punten.

De 'Ontdek je talent-school' heeft gekozen voor een beoordeling in woorden. Zij houden hiervoor het volgende schema aan:

0 – 17 punten	Onvoldoende
18 – 21 punten	Matig
22 – 25 punten	Voldoende
26 – 30 punten	Goed
31 - 38 punten	Zeer goed

Voor de beoordeling maakt de school gebruik van beoordelingsformulieren. Zie volgende pagina's.

De beoordeling in woorden wordt opgenomen in het rapport van de betreffende leerling. Daarnaast neemt de leerling de resultaten op in het portfolio

Overzichtsformulier Beoordeling Talentopdrachten

Namen groepsleden:……

Onderwerp:……

Begeleider:……

	Max. punten	Beoordeling	Behaald aantal punten
Samenwerken en zelfstandigheid *Door leerlingen en/of begeleider*			
Samenwerken	8	• Taken verdelen. • Overleggen. • Luisteren naar elkaar. • Elkaar aanspreken.	
Zelfstandigheid	6	• Voorbereiding van je taak. • Uitvoering van je taak. • Reflectie.	
Onderzoeksaanpak *Door begeleider en/of vakdocent*	12	• Is er een hoofdvraag geformuleerd? • Zijn er subvragen geformuleerd? • Is er onderzoek gedaan via literatuur, internet, enquête, interview en dergelijke? • Is er een conclusie? • Wordt deze conclusie onderbouwd? • Is er een eigen mening?	

	Max. punten	Beoordeling	Behaald aantal punten
Presentatie *Door begeleider en één aanwezige docent*	12	• Het taalgebruik. • Taken tijdens de presentatie. • Er is een opbouw van de presentatie (inleiding – middenstuk –afronding) aanwezig. • De presentatie wordt boeiend gebracht. • Er wordt gebruik gemaakt van PowerPoint/maquette/muurkrant en dergelijke om de presentatie te verduidelijken. • Er wordt duidelijk gemaakt wat de leerlingen van het D+ project hebben geleerd (op het gebied van vaardigheden en inhoudelijk).	
Maximaal	38	Totaal:	

0 – 17 punten	**Onvoldoende**
18 – 21 punten	Matig
22 – 25 punten	Voldoende
26 – 30 punten	Goed
31 - 38 punten	Zeer goed

Eindbeoordeling:

Beoordelingsformulier Samenwerking en zelfstandigheid

(in te vullen door leerlingen en/of begeleider)

Namen groepsleden : ……

Onderwerp : ……

Begeleider : ……..

Samenwerking			
Aandachts-punten	**Moet beter**	**Voldoende**	**Goed**
Taken verdelen	Onduidelijk was, wie wat zou gaan doen. *(0 pnt)*	De taken konden beter verdeeld zijn. *(1 pnt)*	De taken waren goed verdeeld. *(2 pnt)*
Overleggen	Er was nauwelijks overleg of jullie konden het niet eens worden. *(0 pnt)*	Het overleg kon beter. *(1 pnt)*	Het overleg was goed. *(2 pnt)*
Luisteren naar elkaar	Er was nauwelijks waardering voor elkaars inbreng. *(0 pnt)*	Jullie hebben geluisterd naar elkaars inbreng. *(1 pnt)*	Jullie hebben met elkaars inbreng wat gedaan en van elkaar geleerd. *(2 pnt)*
Elkaar aanspreken	Jullie spraken elkaar niet aan op gemaakte afspraken. *(0 pnt)*	Jullie spraken elkaar soms wel en soms niet aan op gemaakte afspraken. *(1 pnt)*	Jullie spraken elkaar aan op gemaakte afspraken. *(2 pnt)*

Zelfstandigheid			
Aandachts-punten	**Moet beter**	**Voldoende**	**Goed**
Voorbereiding van je taak	Je wist niet wat je moest doen. *(0 pnt)*	Je wist wat je moest doen en wat je daarvoor nodig had. *(1 pnt)*	Je had de planning goed, je had je spullen voor elkaar, je kon meteen aan de slag. *(2 pnt)*
Uitvoering van je taak	Je had te veel leiding nodig om je te houden aan je taak. *(0 pnt)*	Het lukte je nog niet altijd om je volledig te concentreren. *(1 pnt)*	Je concentreerde je volledig op je taak. *(2 pnt)*
Reflectie	Je controleerde jezelf niet, je stelde geen vragen over de taak, je was je niet bewust van je eigen niveau en mogelijkheden. *(0 pnt)*	Je controleerde je werk wel, maar je hebt niet genoeg met de uitkomst gedaan. *(1 pnt)*	Je controleerde je werk goed en je hebt geleerd van je fouten. *(2 pnt)*

Beoordelingsformulier Onderzoeksaanpak

(in te vullen door begeleider/vakdocent)

Namen groepsleden : ……

Onderwerp : ……

Begeleider : ……

Onderzoeksaanpak			
Aandachtspunten	Moet beter	Voldoende	Goed
Is er een hoofdvraag geformuleerd?	Nee (0 pnt)	Ja, maar niet duidelijk. (1 pnt)	Ja, een duidelijke hoofdvraag. (2 pnt)
Zijn er subvragen geformuleerd?	Nee (0 pnt)	Ja, maar staan totaal los van de hoofdvraag. (1 pnt)	Ja, duidelijke subvragen, die betrekking hebben op de hoofdvraag. (2 pnt)
Is er onderzoek gedaan via literatuur, internet, enquête, interview, en dergelijke?	Nee (0 pnt)	Ja, maar te weinig/eenzijdig. (1 pnt)	Ja, een goed onderzoek. (2 pnt)
Is er een conclusie?	Nee (0 pnt)	Ja, maar geeft niet het antwoord op de hoofdvraag. (1 pnt)	Ja, geeft een duidelijk antwoord op de hoofdvraag. (2 pnt)
Wordt deze conclusie onderbouwd?	Nee (0 pnt)	Voor een deel. (1 pnt)	Ja, op een goede en duidelijke manier. (2 pnt)
Is er een eigen mening?	Nee (0 pnt)	Niet uitgesproken, is wel tijdens het project aan de orde geweest. (1 pnt)	Ja, er is een duidelijke mening. (2 pnt)

Beoordelingsformulier Presentatie

(in te vullen door begeleider en één aanwezige docent)

Namen groepsleden : ……

Onderwerp : ……

Begeleider : ……

Presentatie			
Aandachtspunten	**Moet beter**	**Voldoende**	**Goed**
Taalgebruik.	Tekst wordt van papier gelezen. *(0 pnt)*	Tekst is ingestudeerd. *(1 pnt)*	Spreekt spontaan, in eigen woorden. *(2 pnt)*
Taken tijdens de presentatie.	Taken tijdens de presentatie zijn niet duidelijk. *(0 pnt)*	Taken zijn wel verdeeld, maar af en toe onduidelijk. *(1 pnt)*	Taken zijn goed verdeeld en het is voor iedereen duidelijk wat hij/zij moet doen. *(2 pnt)*
Er is een opbouw van de presentatie (inleiding-middenstuk-afronding) aanwezig.	Er is geen opbouw aanwezig. *(0 pnt)*	De opbouw is niet logisch. *(1 pnt)*	Er is een duidelijke opbouw aanwezig. *(2 pnt)*
De presentatie wordt boeiend gebracht.	De presentatie is niet boeiend. *(0 pnt)*	De presentatie is redelijk boeiend. *(1 pnt)*	De presentatie is boeiend. *(2 pnt)*
Er wordt gebruik gemaakt van PowerPoint/maquette/muurkrant of iets dergelijks.	Nee *(0 pnt)*	Ja, maar de powerpoint/maquette/ muurkrant en dergelijke voegt weinig tot niets toe. *(1 pnt)*	Ja, de powerpoint/maquette/ muurkrant en dergelijke geeft meerwaarde aan de presentatie. *(2 pnt)*
De leerlingen geven aan wat ze hebben geleerd (op het gebied van vaardigheden en inhoudelijk).	Nee *(0 pnt)*	Ja, maar niet erg duidelijk. *(1 pnt)*	Ja, op een duidelijke manier. *(2 pnt)*